Jüdische Pester Zeitung.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומערירען
אונד דער פרענומעראציאָנס-טערמין בעגיננט מיט דעם עמפפֿאנג דעס ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפֿינדעט זיך אין פעסט
אלט-גאססע נומ׳ 1.
וואָהין מאן אויך דיא פרענומעראציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבט.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט דריימאל וואָכענטליך
מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פֿרייטאג,
אונד קאָסטעט
פֿיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 „ „ „
פֿיערטעליעהריג 2 גולד׳ 50 קר׳ ע.-וו.
פֿירס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 גולד׳ 50 קר׳ ע.-וו.
פֿיערטעליעהריג 2 „ 75 „

Nr. 97, צעהנטער יאהרגאנג | פעסט, מאָנטאג כ אב ה.ת׳ר׳ל׳ח׳. | Pest, den 19. August 1878.

אונזער קריעג

אין דען צוויא טירקישען פראָווינצען.

דיא שלאַכטען אין באָסניען אונד דער הערצעגאָווינא דויערן נאָך איממער פֿאָרט. אונזערע ארמעע איזט נאָך ניכט אין סעראיעוואָ, אונד דיא ארמעע-אבטהיילונג אונטער קאָממאנדאָ דעס גראַפֿען סאפארי קעמפפֿט נאָך איממער אויף איהרעם ריקצוגע מיט בעדייטענדען פֿערלוסטען. — וויא עס זיך נון הערויסשטעללט, בעטראָגט דיא אנצאהל אונזערער קעמפפֿענדען פֿיינדע אין באָסניען 31000 מאנן! 16000 רעוואָלוציאָנערע אונד 15000 רעגולערע טירקישע סאָלדאטען נאהמען דען קאמפף געגען אונזערע ארמעען אין באָסניען אויף. — דער טירקישע קאָממאנדאנט פֿאָן סעראיעוואָ האט עס זעלבסט געשטאנדען, דאס זיך אונגעפֿעהר 30 באטאליאָנס רעגולערע טירקישע סאָלדאטען מיט דען טירקישען רעוואָלוציאָנערען פֿערבונדען, אונד דאס דיא טירקען פֿיעל וואפֿפֿען אונד פולווער נאָך באָסניען געשאפֿפֿט אונד זיא אונטער דעם פֿאָלקע צום קאמפפֿע געגען דיא „פֿרעמדע בעזעטצונג“ פֿערטהיילט האבען.

דיא גראָסטען פֿערלוסטע אים קאמפפֿע געגען דיא רעוואָלוציאָנערען האט דיא ארמעע דעס גראַפֿען סאפארי ערליטטען, וועלכע פֿאָן טירקיש-בראָאד איבער דערווענט אונד דאָבאָי געגען דיא סערבישע גרענצע ביז צוואָרניק פֿאָררוקען וואָללטע. דיעזע אונזערע ארמעע קעמפפֿטע געגען דאס שלעכטע וועטטער, געגען דאס אונערטרעגליכע קלימא, געגען דיא אונוועגזאמען אונד אונפֿאהרבארען געבירגס-שטראסען — אונד געגען דיא פֿיעלען רעוואָלוציאָנערען באנדען! אויף דעם ריקצוגע פֿעהלטע עס שאָן דיעזער ארמעע אן פולווער אונד אן לעבענס-מיטטעלן — אונד ביי דיעזער בעשווערליכקייט, ביי אלל דיעזעם מאנגעל מוסטע זיא נאָך שריטט פֿיר שריטט קעמפפֿענד געגען דיא רעוואָלוציאָנערען מארשירען! — אלס נון דיעזע ארמעע דעס גראַפֿען סאפארי שאָן ביי דאָבאָי וואר, דא גלויבטע זיא זיך בערייטס געזיכערט; אבער דא מוסטע זיא ערסט רעכט איינען הייסען קאמפף געגען איינע גראָסע באנדע פֿאָן רעוואָלוציאָנערען אויפֿנעהמען. דעם גראַפֿען סאפארי איזט עס וואָהל געלונגען, זיך דורכצושלאגען אונד אללע אנגריפֿפֿע צוריקצווייזען; אבער זיינע ארמעע ערליטט היעבייא זעהר עמפפֿינדליכע פֿערלוסטע.

דיא אנצאהל דער פֿערלוסטע אן טאָדטען אונד פֿערוואונדעטען איזט מאן נאָך איממער ניכט אים שטאנדע גענויא אנצוגעבען. אין דיעזער לעטצטען שלאכט ביי דאָבאָי זינד 2 מאיאָרס אונד 3 הויפטלייטע געפֿאללען; אבער וויא פֿיעל סאָלדאטען געפֿאללען זינד, איזט אונס נאָך אונבעקאננט. — אויך אין באניאלוקא וואורדען אונזערע דאָרטיגען סאָלדאטען פֿאָן דען רעוואָלוציאָנערען אבערמאלס זעהר העפֿטיג אנגעגריפֿפֿען. דיעזע וואורדען וואָהל וויעדער צוריק געשלאגען, אבער אויך אונזערע סאָלדאטען זינד אוים דיעזעם קאמפפֿע ניכט אָהנע פֿערלוסט הערפֿאָרגעגאנגען.

אויך אונזערע שיפֿפֿ-פֿאהרט אויף דער סאווא ווירד בערייטס פֿאָן דען טירקישען רעוואָלוציאָנערען באנדען געהינדערט. — ביי ר א ט ש א, אן דעם גרענצ-פּונקטע פֿאָן סערביען, באָסניען אונד סלאוואָניען, וואָ זיך דיא דרינא אין דיא סאווא ערגיעסט, האבען דיא טירקישען רעוואָלוציאָנערען אן דער סאווא אויף דיא שיפֿפֿע אונזערער דאָנויא-דאמפפֿשיפֿפֿ-פֿאהרט געזעללשאפֿט געשאָססען. אונזערע דאָרט שטעהענדען וואכען מוסטען זיך פֿאָר דער איבערמאכט דער רעוואָלוציאָנערען צוריקציעהען. היערויף עראָבערטען דיא רעוואָלוציאָנערען איין שלעפפ-שיפֿף אונד נאָך מעהרערע קליינע פֿאהר-צייגע. זייט אייניגען טאגען איזט אויך דיא שיפֿפֿ-פֿאהרט אויף דער סאווא אין דער געגענד פֿאָן ראטשא איינגעשטעללט, דא אונזערע שיפֿפֿע פֿאָן דער טירקישען גרענצ-בעפֿאָלקערונג בעשאָססען ווערדען.

וויא מאן אלזאָ זיעהט, געהט דיא געשיכטע ניכט זאָ שנעלל, וויא מאן אנפֿאנגס גלויבטע. מאן גלויבטע, דיא „בעזעטצונג“ ווערדע זיך אָהנע יעדע שוויעריגקייט בעווערקשטעלליגען לאססען, אונד אונזערע ארמעע ווערדע זאָגאר פֿאָן דער באָסנישען בעפֿאָלקערונג, וועלכע שאָן דער עוויגען רעוואָלוציאָן מידע איזט, מיט פֿריידען עמפפֿאנגען ווערדען. — אונד נון זעהען וויר, וועלכען עמפפֿאנג דיעזע טירקען אונזערער ארמעע בערייטעט האבען! פֿאָר דעם איינציגע אונזערער ארמעע אין דיעזע צוויא טירקישען פראָווינצען, האט נור דיא זיד-סלאווישע, רוסיש-קאטהאָלישע בעפֿאָלקערונג אלליין געגען דיא טירקישע רעגיערונג דיא רעוואָלוציאָן געשטיפֿטעט; יעטצט אבער, אונטער דער עסטערייך-אונגארישען „בעזעטצונג“, זינד עס גראָסטענטהיילס דיא טירקען זעלבסט, וועלכע דיא רעוואָלוציאָן געגען אונס הערפֿאָרגעריפֿען. דיא סלאווען ווינשען עהער איהרען אנשלוס אן סערביען אונד מאָנטענעגראָ אָדער גאר אן רוסלאנד, אונד דיא טירקען וויעדער ווינשען דאס פֿערבלייבען אונטער דער הערשאפֿט דעס סולטאנס. דיא באָסנישען טירקען זינד זעהר קריעגעריש. אונטער דער טירקישען רעגיערונג וואר גרונד אונד באָדען נור אייגענטהום דער טירקען, יעטצט אבער זאָלל אויך דיא קאטהאָלישע בעפֿאָלקערונג גרונד אונד באָדען בעזיטצען דירפֿען, וואס נון דיא טירקען ניכט צוגעבען וואָללען. איהר גרונד אונד באָדען איזט איהנען טהייערער, אלס איהר לעבען, דענן אן דיעזעם האפֿטעט איהר גלויבע. דער טירקע וואר ביז יעטצט דער אללייניגע גרונד-בעזיטצער, ער וויל דאהער זיין רעכט צו גונסטען דער קאטהאָליקען ניכט אבטרעטען. דיא סלאווען וויעדער האססען אונס אונגארן, איהנען איזט אונזערע הערשאפֿט איין דאָרן אים אויגע; זיא ווינשען איינע פֿערבינדונג אללער סלאווען אייראָפאָ׳ס אונטער רוסישער אָבער-הערשאפֿט. זיא וואָללען עס דאהער ניכט דולדען, דאס וויר אונס מיט דער בעזעטצונג צווישען דיא סלאווישען שטאאטען סערביען אונד מאָנטענעגראָ היניינשיעבען. זיא וואָללען דאהער אין באָסניען אונד אין דער הערצעגאָווינא איינען צושטאנד דער אונצופֿריעדענהייט אונד עוויגען אונרוהען שאפֿפֿען, דאמיט ענדליך דיעזע ביידען פראָווינצען אן סערביען קאָממען זאָללען.

דער בערלינער פֿריעדענס-קאָנגרעס האט אלזאָ נאָך קיינען פֿאָללשטענדיגען פֿריעדען געשאפֿפֿען. דער סולטאן בלייבט ביי זיינער אלטען הארטנעקיגקייט, אונד וויל דיא בעשליססע דעס בערלינער קאָנגרעסעס ניכט אויספֿיהרען לאססען. זיינע סאָלדאטען ווידערזעטצען זיך דער עסטערייך-אונגארישען בעזעטצונג אין באָסניען אונד דער הערצעגאָווינא; אויך דיאיעניגען טירקישען געביעטע, וועלכע לויט פֿערטראג אן רוסלאנד, מאָנטענעגראָ אונד סערביען קאָממען זאָללען, וויל דער סולטאן נאָך איממער ניכט אבטרעטען, באטום איזט נאָך איממער ניכט פֿאָן דען רוסען בעזעטצט — אונד זאָמיט קאָננטע דער קריעג פֿאָן נייעם אויסברעכען. איינע דעפעשע פֿאָם 17-טען אויגוסט מעלדעט אויך, דאס זיך דיא רוסען שאָן פֿאָן דער נעהע קאָנסטאנטינאָפעלס צוריקציעהען אונד הייםבעגעבען וואָללטען; אבער מיטטלערווייליג זינד נייע שטרייטיגקייטען צווישען רוסלאנד אונד דער טירקייא ענטשטאנדען, וועלכע דען ריקצוג דער רוסען אוים דער אומגעבונג קאָנסטאנטינאָפעלס וויעדער אויפֿשיעבען ווערדען.

אם 16-טען אויגוסט וואורדע דאס ענגלישע פארלאמענט מיט איינער טהראָן-רעדע געשלאָססען. אין דיעזער רעדע וואורדע דיא בערייטס בעקאננטע געשיכטע ערצעהלט, דאס ענגלאנד צו ענדע דעם רוסיש-טירקישען קריעגעס גראָסע קריעגס-ריסטונגען מאכטע, אום דיא וויטערע רוסישע עראָבערונגס-זוכט אונד קריעגס-לוסט צו פֿערהינדערן, וואָדורך נון דער פֿריעדע הערגעשטעללט ווערדען קאָננטע; רוסלאנד מוסטע פֿאָן זיינעם ערסטען פֿערטראגע צו סאן שטעפֿאנאָ פֿיעלעס נאכגעבען, דיא טירקייא האט וואָהל פֿיעל פֿערלאָרען, אבער דער רעסט איזט איהר געזיכערט, אונד צוואר דורך איהרען פֿערטראג מיט ענגלאנד, נאָך וועלכעם זיא אונטער ענגלאנדס שוטץ געשטעללט ווירד, וואָפֿיר ענגלאנד דיא אינזעל ציפערן בעקאָממט.

דיא הייטע פֿריה היער איינגעטראָפֿפֿענען דעפעשען מעלדען איינען נייען זיעג אונזערער ארמעע אונטער דעם קאָממאנדאנטען פֿיליפפאָוויטש געגען דיא רעוואָלוציאָנערען. אונזערע ארמעע קאם דא אין דיא פֿלאנקע אונד אין דען ריקען דער רעוואָלוציאָנערען, אונד איהר גאנצעס צעלטלאגער מיט פֿיעלען וואגען פֿאָלל מיט שיעסגערעטהען אונד פולווער זינד אין דיא הענדע אונזערער ארמעע געפֿאללען. דיא רעוואָלוציאָנערען מוסטען הויפֿען-ווייזע דיא פֿלוכט ערגרייפֿען, אבער ליידער קאָננטען זיא אויך איהרע קאנאָנען מיטנעהמען. —

דיעזע פֿיר אונזערע ארמעע זיעגרייכע שלאכט וואר ביי ווישאָקא, 4 מיילען נאָרדליך פֿאָן סעראיעוואָ. דיא אנצאהל דער מאננשאפֿט, דיא ו ו י ר אין דיעזער שלאכט פֿערלאָרען, איזט ניכט אנגעגעבען. —

דיא ארמעע דעס גראַפֿען סאפארי שטעהט נאָך איממער ביי דאָבאָי אם רעכטען אופֿער דעס פֿלוסעס באָסנא, אבער אויך דער פֿיינד שטעהט נאָך איממער איהם געגענאיבער. דיא רעוואָלוציאָנערען האבען אויך גוטע געבירגס-קאנאָנען מיט זיך. —

אונטער דעם נאמענס-פֿערצייכניססע דער פֿערוואונדעטען אין דער ארמעע דעס גראַפֿען סאפארי פֿינדען וויר דיא יידישען נאמען איזראעל הערשקאָוויטש אונד סאמועל שאָנבערגער; ביידע זינד לייטנאנטס.

איבער דען קאמפף מיט דען רעוואָלוציאָנערען ביי ל י וו נ אָ (אן דער גרענצע צווישען באָסניען אונד דער הערצעגאָווינא) ווירד הייטע נאָך פֿאָלגענדעס געמעלדעט: דיא רעוואָלוציאָנערען פֿאָן לייוונאָ וואָללטען געגען טראווניק מארשירען, אום דיא פֿערבינדונג אונזערער ארמעען אבצושניידען, עס ענטוויקעלטע זיך נון הינטער טראוויק איינע שלאכט צווישען אונזערער ארמ·
וואָלוציאָנערען, דיעזע וואורדען

* (אונד וויעדער בעניאמין דע איזראעלי.) דיא „נייע פרייע פרעססע“ אונד דער „פעסטער ללאיד“ בראכטען אין דיעזען טאגען דיא לעבענס-בעשרייבונג פאן בעניאמין דע איזראעלי, וועלכער יעטצט לארד בעאקאנספיעלד (שפריך: ביקנספילד) הייסט. עס וואר נעמליך אונלענגסט אין דען היעזיגען צייטונגען געשטאנדען, דאס דיעזער יעטציגע ענגלישע מיניסטער-פרעזידענט דער זאהן איינעם ארמען יידישען אלטע-קליידער-הענדלערס איזט. נון בעווייזט געסטערן דער „פעסטער ללאיד“, דאס אויך שאן דער פאטער פאן בעניאמין, נעמליך איזאק דע איזראעלי, איין בעריהמטער געלעהרטער אונד רייכער מאנן וואר, אונד דאס דיא יידישע פאמיליע דע איזראעלי'ס ביז נעגען ענדע דעם 15-טען יאהרהונדערטס אין שפאניען לעבטע, פאן וואו זיא פערטריעבען וואורדע. — אלל דאס האבען וויר בערייטס צו אנפאנג אונזערעס ראמאנס „מערקווירדיגע פער-העלטניססע“ נאך אויספיהרליכער בעשריעבען, אונד וויר קאננען פאן דיעזעם געסטריגען פאלל-יעטאן דעם „פעסטער ללאיד“ קיינען געברויך מעהר מאכען; נור אוים דער לעבענס-בעשרייבונג בענ-יאמינ'ס, וועלכע דיא „נייע פרייע פרעססע“ ליע-פערט, וואללען וויר פאלגענדע שטעללע אנפיה-רען: „אין דען מייסטען ביכערן, דיא בעניאמין דע איזראעלי געשריעבען, ווערדען דיא יודען פער-הערליכט. אין איינעם זיינער ווערקע שרייבט ער: דאס מאן אין איירפא דיא בילדונג אונד אויפ-קלערונג נור דען יודען צו פערדאנקען האט. בייא אללען צוועקמעסיגען אונטערנעהמונגען אונד פריי-זיניגען בעוועגונגען וואהרען דיא יודען אין האהעם מאסע אלס לייטער אונד אנפיהרער בעטהייליגט. אללעם גוטע שטראמטע פאם אסטען הער, פאן פאלעסטינא, דעם ענטוויקעלונגס-ארטע דער איז-ראעליטען, אונד דאהער מיססען זיך אויך דיא בליקע ענגלאנדס נור נאך דעם אסטען וועגדען, וואו עס זיינע הערשאפט אונד זיינען איינפלוס בע-גרינדען זאללטע. — בעניאמין דע איזראעלי איזט קינדער-לאז, וועסהאלב ער אויך דען הערצאג-טיטעל ניכט אנגענהמען וואללטע. ער זאגטע: „איין ענגלישער הערצאג מוס אויך איין הערצאגס-געשלעכט בעגרינדען; איך אבער האבע קיינע קינדער!“ —

* (מנין אים רייכסטאגע.) איינע היעזיגע אונגארישע צייטונג מעלדעט, דאס אונטער דען נייא-געוועהלטען דעפוטירטען זיך אויך 10 יידישע דעפוטירטע בעפינדען; וועגן אלזא אים רייכסטאגע דיא זיטצונג ביז אין דען אבענד דויערן זאללטען, זא קאננען זיך דיא דארטיגען צעהן יידישע דעפוטירטען אין איינען נעבענזאאל צוריק-ציעהען, אום מיט „מנין“ מנחה אונד מעריב צו בעטען. וויר וויססען נור זא פיעל, דאס דיא יידישען דעפוטירטען פאם פאריגען רייכסטאגע אויך דיעסמאל געוועהלט וואורדען, אבער אב וויר דא איין מנין האבען, וויססען וויר ניכט, דענן אין דעם פערצייכניססע פינדעט מאן וואהל 10 יידישע נאמען, אבער דיא קאננען אויך דיא נאמען פאן ניכט-יודען זיין. זא ציים בייישפיעל איזט יאזעף ליכטענשטיין איין יידישער נאמע, אבער דער טרעגער דיעזעס נאמענס איזט דאך קיין יודע. —

דיא הייטע נאכמיטטאג היער איינגעטראפ-פענען דעפעשען מעלדען: 1) דאס האדעל (אדער לעהמאנן), וועלכער דען ערסטען מארד-פערזוך אויף דען דייטשען קאיזער מאכטע, הייטע „גע-קאפפט“ וואורדע. — 2) דאס דיא שטאדט באטום נאך אימער פאן דען טירקען בעזעטצט איזט אונד דאס דיא דארטיגען איינוואהנער ערקלערטען, ליע-בער ענגלישע אלס רוסישע אונטערטהאנען צו זיין; זיא וואללען אויך אונטער ענגלישער פאהנע קעמפ-פען. — 3) דאס רוסלאנד נור אים פאללע איינעם פיינדליכען אונטערנעהמענס זייטענס ענגלאנד אין מיטטעל-אזיען פארריקען ווירד; יעטצט אבער נאך ניכט. — 4) דאס דיא טירקייא דען גריעכישען פארדערונגען דורכאוים ניכטס נאכגעבען ווילל. — 5) דאס דיא רומענישע ארמעע אויף דען פריע-דענס-פוס געזעטצט ווירד.

דיא נייעסטע דעפעשע.

וויען 16-טען אויגוסט. וויא האפיין פאשא אונזערעם קאממאנדאנטען געשטעהט, האבען זיך 30 טירקישע באטאליאנס רעגולערע סאלדאטען מיט דען רעוואלוציאנערען פערבינדען. אים קאנס-טאנטינאפעל וואורדען זאגאר וואפפען אונד פול-ווער נאך באסניען געשיקט אונד אונטער דען רע-וואלוציאנערען פערטהיילט. דיא רעוואלוציאנערען שטעהען פאר בוזאוויין, וואו איינע שלאכט ערוואר-טעט ווירד. בייא באניאליקא וואר וויעדער איינע שלאכט מיט דען רעוואלוציאנערען, וועלכע אבער געשלאגען וואורדען.

געשעפטסבעריכט

וויען פהיים נייער 700 מעטר-צטר 80·5 קילא 10·50 גולד. 200 מעטר-צטר 80· קילא 10.45 גולד 100 מעטר-צטר 79·6 קילא 10·40 גול.

פעסטער שלאכטפיעה-מארקט. בייא דער אם 14-טען ד. מ. היער אין פעסט אבגעהאלטענען וואכענ-מארקטע וואורדען 1876 שטיק גראס- אונד 3002 קליין-פיעה צו מארקטע געבראכט. היעפאן וואורדען פערקויפט: 48 שטיק שטיערע, פער שטיק פאן 80 — 180 גולדען. — 680 אכסען דאס פאאר פאן 180—350 גולד. 1040 קיהע דאס פאאר פאן 160—220 גול. 40 מעלק-קיהע דאס שטיק פאן 80—140 גול., 98 שטיק ביפפעל דאס פאאר צו 140—200 גול., 777 שטיק קעלבער דאס שטיק פאן 12 — 30 גול. 3002 שטיק שאפע דאס פאאר 11—30 גולד. פרייזע פער 100 קילא: אכסענ-פלייש 49 — 54.50 גולדען, קוה-פלייש 48 — 51 גול., קאלב-פלייש 80 — 120 גולד. ביפפעל-פלייש 42—44 גולד.—

לאטטא-ציעהונג פאם 14-טען אויגוסט 1878.					
הערמאננשטאדט	72	76	65	70	2
לעמבערג	28	90	11	18	82
פראג	11	31	63	73	20

קאנכורז.

מיט 1-טען סעפטעמבער ל׳ י׳ איזט אין דער געפערטיגטען איזראעליטישען קולטוס-געמיינדע דיא שטעללע איינעס ראבבינאטספערוועזערס ש״ץ ומ״ץ, דער אויך איין גוטער פארבעטער שוחט ובודק אונד בעל קורא זיין מוס, צו בעזעטצען. — יאהרעסגעהאלט 300 גולדען נעבסט פרייער וואה-נונג, 2 קלאפטער ברענן-האלץ, שחיטה אונד זאנס-טיגען נעבענ-עמאלומענטען. דער אקצעפטירטע פיהרט איין זעלבסטשטענדיגעס ראבבינאט אונד איזט פאן קיינעם ראבבינער אבהענגיג. בעווערבער מיס, ווענן אויך ניכט געפריפטער לעהרער, זא דאך דיא פעהיגקייט בעזיטצען, קינדער אים העברעאי-שען אונד דייטשען צו אונטעררעכטען, וואפיר איינע עקסטרא-בעצאהלונג זייטענס דער בעטרעפפענ-דען עלטערן ערפאלגט. רעפלעקטירענדע, מיט התרה אונד צייגניססען איבער איהרע ביזהעריגע פערוועגדונג פערזעהען, האבען ביז צים 31-טען אויגוסט ל׳ י׳ צו איינעם פראבעפארטראג צו ער-שיינען. — נור דעם אקצעפטירטען ווערדען דיא רייזע-שפעזען פערגיטעט.

Gyöngyös-Mellék (Baranyaer Com.)

(2—3) לעאפאלד בערגער, פרעזעס.

קאנקורז.

דיא געפערטיגטע חברה „פועלי צדק“ בענא-טהיגט איינען טיכטיגען פארבעטער, דער צוגלייך עופות שוחט זיין מוס, מיט דעם יעהרליכען גע-האלטע פאן פינף הונדערט גולדען. דיא אויף דיע-זע שטעללע קאנקוררירענדען, האבען צור פראבע צו ערשיינען, לענגסטענס ביז ר״ח אלול. זאלכע מיססען אויך מיט קבלה פאן אנערקאנגטען אר-טהאדאקסען ראבבינען פערזעהען זיין. רייזע-שפעזען ווערדען נור דעם אקצעפטירטען פערגיטעט.

אונגוואר, אים אויגוסט 1878.

מארקוס ראזענבערג,
(2—3) פארשטאנד דער פועלי צדק.

קאנכורז.

אין דער איזר׳ קולטוס-געמיינדע בעללאטינץ (זאלאער קאמיטאט) איזט דיא שטעללע איינעס „שוחט ובודק בעל תפילה ובעל קורא“, דער אויך געהילפס-לעהרער זיין מוס (לערינג), צו בעזעטצען. גוטע צייגניססע געווינשט. יאהרעס-געהאלט 3—350 גולדען, קווארטיער אונד נעבענ-פערדיענסטע. — דעם אקצעפטירטען ווערדען 10 גולדען אלס רייזע-שפעזען ערזעטצט.

(2—3) יאזעף ווייס, פארשטאנד.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פריכטע		קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאגר.
ווייצען	נייער באנאטער	74	—.——.—
״	״	75	—.——.—
״	״	76	—.——.—
״	״	77	9.25 – 9.15
״	״	78	9.55 – 9.40
״	״	79	9.80 – 9.70
״	״	80	9.95 – 9.85
״	פהיים	74.	—.——.—
״	״	75.	—.——.—
״	״	76.	—.——.—
״	״	77.	9.45 — 9.30
״	״	78.	9.80 — 9.60
״	״	79.	10.—— 9.90
״	״	80.	10.10—10.05
״	פעסטער באדען	74.	—.——.—
״	״	75.	—.——.—
״	״	76.	—.——.—
״	״	77.	9.35 – 9.25
״	״	78.	9.65 — 9.50
״	״	79.	9.90 — 9.80
״	״	80.	10.—— 9.95
״	ווייסענבורגער	74.	—.——.—
״	״	75.	—.——.—
״	״	76.	—.——.—
״	״	77.	—.——.—
״	״	78.	—.——.—
״	״	79.	—.——.—

פריכטע	קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאגר.
קארן	72	6.10—5.90
גערסטע מאלץ	62	7.——6.25
גערסטע פוטטער	62	6.——5.75
האפער	41	6.——5.70
קוקורוץ באנאטער		5 75—5 60
אנדערער	73	5.60—5 50
הירזע		.——.—

טערמינען		100 קילאגר.
ווייצען	פער אקטאבער	9.10
״	פריהיאהר	—.—
קוקורוץ		—.—
גערסטע		—.—
האפער	אקטאבער	5,75 —
״		—.—
ריפס		13.25

באללען-מעהל		פער 100 קילא זאמט זאק	קר. פל.
נומער	0		21 50
״	1		20 90
״	2		20 30
״	3		19 50
״	4		18 50
״	5		16 80
״	6		15 60
״	7		13 60
״	8		11 80
״	8½		9 60

שפירימוס:		
אלטע	פעטהארע פריטהאניטל	33.4
נייע	פארטאזיפל	31.25

קורז-טאבעללע פאם 14. אויגוסט

געלד-קורז	קר. פל.
זילבער-אגיא	100 85
דוקאטען	5 50
עסטררייך-אונגארישעס 8 גולדען גאלד-שטיק (20 פראנקס)	9 27
נאפאלעאנדאר	9 27
דייטשע רייכסבאנקנאטען	57 05
20 מארקשטיק	11 38
פאפיר רובעל	1 22

לאזע.	קר. פל.
1839-ער ראטהשילד-לאזע גאנצע	306 —
דעטטא פינפטעל	306 —
1854-ער 4 פראצענטיגע שטאאטס-לאזע	107 75
1860-ער ״ ״ גאנצע	111 50
דעטטא ״ פינפטעל	120 50
1864-ער לאזע צו 100 גולדען	142 25
דעטטא ״ 50	141 50
קאמא רעגולירונגס	24 —
פייקען-לאזע	27 30
קרעדיט-לאזע	162 50
קלארי-לאזע צו 40 גולדען	29 —
דאנוי-דאמפפשיפפ-פאהרט-לאזע	91 75
אינסברוקער לאזע	19 —
קעגלעוויטש ״ צו 10 גולדען	14 —
קראקויער ״ 20 ״	14 75
אפנער ״ 40 ״	28 50
פאלפפי ״ 40 ״	31 —
רודאלפפלאזע ״ 10	14 75
סאלם-לאזע ״ 40	38 75

לאזע.	קר. פל.
זאלצבורגער לאזע צו 20 גולדען	16 25
כס. נעגלעים ״ 40	36 —
סטאניסלויער ״ 20	19 50
טריעסטער ״ 100	117 75
דעטטא ״ 50	61 —
וואלדשטיין ״ 20	22 75
ווינדישגרעצער ״ 20	28 25
אונגארישע פרעמיען-לאזע צו 100 גולד.	85 75
דעטטא צו 50 גולדען	85 25
וויענער לאזע	93 60

ווערטה-פאפיערע	קר. פל.
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	78 30
טעמעשוואר-באנאטער	77 —
זיבענבירגישע	76 —
גאליציש	83 75
בוקאווינער	81 —
אונגארישע אייזענבאהנאנלעהען	102 —
ווייגצעהענט-אבלעזונגס-אבליגאציאנען	85 50
פפאנדבריעפע דער אונגארישען בארענקרעדיט צו 5 איינהאלב פראצענט	94 —
דער אונגארישען היפאטעקען באנק צו 5 איינהאלב פראצענט	80 —
דער אונגארישען אללגעמיינען בארענקרעדיט אנשטאלט צו 5 אונד איינהאלב פראצענט	—.—
דעטטא צו 6 פראצענט	—.—
דער פעסטער קאממערציאל-באנק	96 —

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest 1878 Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

וועז בעהאנדעלן, וועלכע ביז יעטצט ניכט איינמאל דאס רעכט האטטען, איהר בעקענטניס אָפֿפֿענטליך אויסצואיבען אונד איבער איהר פֿערמאָגען לעטצטוויללינ צו פֿערפֿינען! איך שליעסע מיינע רעדע מיט דעם געליבדע, אויך ווייטער, וואס מיר פֿאָן לעבען אונד ארבייטס-קראַפֿט נאָך בלייבט, דער גוטען זאכע דיעזעס פֿעראיינעס כל ישראל חברים צו ווידמען."

* (אויס נאָרד-אמעריקא.) אין דער אם 9-טען ביז צום 11-טען יולי אבגעהאלטענען יאהרעס-פֿערזאממלונג דער נאָרד-אמעריקאנישען יודען-געמיינדען אין דעם הויפּט-אָרט פֿאָן וויסקאָנזין וואַרען 43 געמיינדען אויס 38 שטעדטען דער פֿעראייניגטען שטאאטען פֿערטרעטען. אלס ערסטער געגענשטאנד דער בעשפּרעכונג וואר דער אמעריקאנישע פֿעראיין („כל ישראל חברים") אן דער טאגעס-אָרדנונג. עס ווארדע נאך לענגערער פֿערהאנדלונג איינע איינענע קאָממיסיאָן ניעדערגעזעטצט, דיא אנטראָגע אין בעצוג אויף דיעזען פֿעראיין צו פּריפֿען, אונד דאנן גענויען בעריכט צו ערשטאטטען. איין צווייטער אנטראג בעטראף דען שאָן זאָ אָפֿט אנגערעגטען פּלאן, דען אקערבוי אונטער דען איזראעליטען דעס לאנדעס דאדורך צו בעפֿאָרדערן, דאס מאן איין גראָסעס שטיק לאנד אנקויפֿע אונד זאָלכעס אין פּאכטגיטערן אן יודען איבערלאססע, אום דאזעלבסט וואיזען-קינדער אוים דען צאהלרייכען איזראעליטישען וואיזען-הייזערן אונטערצובריינגען אונד דאנן אנצוזיעדעלן. דיא פֿאָרשטעהענדע דיעזער וואיזענהייזער זאָללטען דאהער אנגעוויעזען ווערדען, אללע דאצו טויגליכען צאָגלינגע דעמגעמעס צו ערציעהען אונד זיא פֿיר איהרען קינפֿטיגען שטאנד געהאָריג פֿאָרצובערייטען. — איוסערדעם ווארדע אויך דיא עטוואיגע אנשטעללונג פֿאָן וואנדערלעהרערן בעראטהען, דיא דיא קליינערען יודענגעמיינדען בערייזען, ציטווייליג דאָרט רעליגיאָנס-אונטערריכט ערטהיילען זאָללטען, אונד וויא מאן איבערהויפּט דיא רעליגיאָנס-שולען בעפֿאָרדערן קאָננטע. — עבענזאָ וואר דאפֿאָן דיא רעדע, איינע איינענע בילדונגס-אנשטאלט פֿיר יידישע לעהרערינגען צו גרינדען. עס ווארדע פֿיעל צייט דאמיט פֿערלאָרען, דאס מאן דיא טהיילווייזע אבענדערונג דער פֿעראיינס-שטאטוטען פֿערלאנגטע, וואס יעדאָך ניכט ענטשיעדען ווארדע. מיט איינעם גראָסען באנקעטט ווארדע דיא פֿערזאממלונג געשלאָססען. (ווענן מאן אויך צוגעבען מוס, דאס דיא פֿערווירקליכונג אללער דיעזער אנטרעגע אונד פּלענע נור לאנגזאם אונד נאך אונד נאָך צור רייפֿע געלאנגען קאָננטע, זאָ מוס מאן דאָך אנערקעננען, דאס דער רעגע גייסט, דיא וואַרמע טהיילנאהמע פֿיר וואהרהאַפֿט יידישע אינטערעססען ניכט גענוג צו לאָבען איזט, אונד דאס עס שאָן אן זיך איין פֿערדיענסט איזט, זאָלכע אידעען צו פֿערברייטען אונד דערען פֿערווירקליכונג אונד אויספֿיהרונג אלס ווירדיגעס ציעל אנצוזיהמען.)

* (איין וויבליכער דעפּוטירטער.) אוים לאָנדאָן ווירד געמעלדעט: מעהרערע ליבעראלע וועהלער פֿאָן איינעם וואהל-בעצירקע לאָנדאָנס האבען דיא אבזיכט, פֿיר דאס נעכסטע פּארלאמענט — פֿיר דיעזען וואהל-בעצירק — דיא שטיעפֿ-טאָכטער דעס בעריהמטען פֿערטהיידיגערס דער פֿרויען-עמאנציפּאציאָן דשאָן מיללס, נאמענס מיס העלענע טהעזלאר, אלס דעפּוטירטע צו וועהלען. דיא וועהלער, האבען זיך אויך שאָן אן דיעזע גייסטרייכע דאמע מיט דער ביטטע געווענדעט, דיעזע וואהל אנצונעהמען. דיעזע וועהלער זינד נעמליך דער מיינונג, דאס ווענן זיא דיעזע דאמע אינס פּארלאמענט וועהלען, זיא נור איינעם פֿריהערן ביישפּיעלע פֿאָלגען דא אויך דער יודע, העררי סאלאָמאָנס (שפּעטער לאָרד-מאיאָר פֿאָן לאָנדאָן) צום אבגעאָרדנעטען געוועהלט ווארדע, בעפֿאָר נאָך דיא יודען-עמאנציפּאציאָן דורך איין געזעטץ געשאַפֿפֿען ווארדע. אונד זאָ קאָננטע אויך דיעזע דאמע דעפּוטירטע זיין, בעפֿאָר נאָך דיא פֿרויען-עמאנציפּאציאָן געזעטצליך אנערקאננט איזט. מיס טהעזלאר ווירדע דאנן אָפֿטערע פֿערזוכע מאכען, איהרען זיטץ אים פּארלאמענטע איינצונעהמען, ווענן זיא אויך עבען זאָ אָפֿט פֿאָן דעם טהיר-היטער דעס הויזעס ווידער הינויס-געפֿיהרט ווערדען זאָללטע. דיעס ווירדע דאנן דאצו פֿעראנלאססונג געבען, איינען פּראָטעסט געגען דיא אויסשליעסונג דער פֿרויען פֿאָן דען פּארלאמענטס-וואהלען אין אללער פֿאָרם איינצורייכען.

* (איבער האדשי לאָיא.) באָסנישע געשעפֿטסלייטע, דיא אין וויען לעבען אונד דען רעוואָלוציאָנס-פֿיהרער האדשי לאָיא פֿאָן פֿריהער הער קעננען, ערצעהלען פֿאָן דיעזעם מאננע נאר וואונדערליכע דינגע. נאך איהרער אנגאבע שטאממט ער אוים רומעליען. ער זאָללטע טירקישער גייסטליכער ווערדען, אונד מאכטע זיינע שטודיען אין דען בעריהמטעסטען שולען צו אדריאנאָפּעל אונד קאָנסטאנטינאָפּעל. שפּעטער טראט ער היער אין איין טירקישעס קלאָסטער — אונד דאנן דורכוואנדערטע ער וועהרענד דער פֿאָלגענדען יאהרע אלס „בעטטעל-דערווישי" (פּילגער = נזיר) איינען גראָסען טהייל פֿאָן פֿאָרדער-אזיען. ער קאם אויך נאך אראביען, מאכטע אויך דיא וואלל-פֿאהרט נאך מעקקא (וויאָ מאָהאממעד בעגראבען ליעגט) אונד מעדינא, אונד כאם אונטער דעם טיטעל איינעס „האדשי" (דאס הייסט איינעם זאָלכען טירקען, דער מעקקא אונד מעדינא בעזוכט האט) אין זיינע היימאט צוריק. ער ליעס זיך אין סאלאָניקי הייזליך ניעדער, שפּעטער איבערזיעדעלטע ער נאך סעראיעוואָ, וואָ ער אייפֿריג זיך דאמיט בעשעפֿטיגטע, גאנצע קאראוואנען (רייזע-געזעללשאַפֿטען) צו געמיינזאמען פּילגער-פֿאהרטען (עולה רגל) נאך מעקקא צוזאממען צו שטעללען. וואס דאס פֿיר איין פֿאנאטיקער איזט, געהט אם קלאָרסטען דארויס הערפֿאָר, דאס דיעזער האדשי לאָיא וועהרענד דער גראָסען פֿאסטענצייט דעם זאָגענאננטען „ראמאזאן", איך ווענן דיעזע צו ענדע דער ווינטערסצייט פֿיעל, אין סעראיעוואָ האלב נאקט איבער דיא שטראסע גינג אום זיך צו קאסטייען. מאן ערצעהלט זאָגאר פֿאָן איהם, דאס ער ניכט זעלטען בייא פֿאָרנעהמען טירקען צו טישע געלאדען, אין איינעם האָכסט ערבערמליכען אנצוגע זיך איינפֿאנד, דעססען דיא איבריגען געסטע זיך אָרדענטליך שעמטען. בייא דען טירקען גילט איין זאָלכער מענש, דער געגען זיינען אנצוג גלייכגילטיג צייגט, פֿיר איינע ארט פֿאָן הייליגען.

* (דיא רעוואָלוציאָן אין רוסלאנד.) זאָ וויא אין דייטשלאנד דיא „זאָציאל-דעמאָקראטען" פֿיר דיא רעגיערונג געפֿעהרליך ווערדען, זאָ זינד עס יעטצט דיא „ניהיליסטען" אין רוסלאנד. אם 16-טען אויגוסט האבען צווייא פּערזאָנען אין פּעטערסבורג דען גענעראל מעצענטשאָוו ערשטאָכען, וואָרויף זיא מיט איינעם וואגען שנעלל דאפֿאָן-געפֿאהרען זינד, אָהנע דאס מאן זיא ערווישען קאָננטע. אויך אויף דען גענעראל מאקאָפֿאָש ווארדע געשאָססען, דער אבער ניכט געטראָפֿפֿען ווארדע. — איבעראלל געהרט יעטצט דיא רעוואָלוציאָן אין רוסלאנד, דיא זאָציאליסטען אונד ניהיליסטען רייצען דאס פֿאָלק, דאמיט עס דאס שווערע יאָך דער רוסישען רעגיערונג אבווערפֿע. דיעזע געשיכטע אין רוסלאנד קאנן איינע זעהר ערנסטע ווערדען.

* (היישרעקען אין ארץ ישראל.) דיא היישרעקען האבען אין מאנכען געגענדען פֿאָן פּאלעסטינא בעדייטענדען שאדען, נאמענטליך אונטער דען אָל-פֿפֿלאנצען, אנגעריכטעט. דיא פּרייזע פֿאָם אָל זינד דאָרט זעהר געשטיעגען. אויך דיא אתרוגים-ביימע ווארדען זעהר בעשעדיגט; נור אין יפֿו, וואָ דיא שאָנסטען אתרוגים וואכסען, זינד דיא ביימע פֿערשאָנט געבליעבען.

* (איין זאָנדערבארעס „בר-מצוה-פֿעסט.") אוים פּאריז שרייבט מאן, דאס דאָרט איין אונבעשניטטענער קנאבע, דעססען מוטטער איינע קאטהאָליקין איזט, זיין „בר מצוה-

---

דער ארמע ליבערער ענטפֿערנטע זיך, רעגינא קאָננטע זיך וואָכענלאנג פֿאָן דער פֿירכטבארען ווירקונג, וועלכע דיעזער פֿאָרפֿאלל אויף זיא אויסאיבטע, ניכט ערהאָלען.

זעכסטעס-קאפּיטעל.

וויר מאכען היער איינען שפּרונג איבער איינען צייטרוים פֿאָן 16 יאהרען, אונד געלאנגען אין יענעס עוויג-דענקווירדיגע יאהרע 1848. מאקס האטטע מיט זיינער געליעבטען רעגינא צווייא וואונדערשאָנע זאָהנע; דער עלטערע זאָהן אדאָלף וואר 15 אונד דער יינגערע זאָהן אלעקסי (אלכסנדר) וואר 9 יאהרע אלט. דא נון אויך דיעזע קינדער פֿאָן דען איבריגען לייטען אלס באנקערטע פֿעראכטעט ווארען, ווארדען זיא פֿאָן איהרעם צערטליכען פֿאטער אומזאָמעהר געליעבט אונד פֿערהעטשעלט. דער פֿאטער ליעס זיא ניכט אין איינע שולע געהען, דאמיט זיא פֿאָן דען איבריגען קינדערן ניכט אלס באנקערטע פֿערשפּאָטטעט אונד סעקירט ווערדען, אונד היעלט איינענס פֿיר זיא איינען טיכטיגען לעהרער אונד ערציעהער, דער זיא אויף דאס זאָרגפֿעלטיגסטע הערראנבילדעטע אונד ערצאָג. —

אין לעוניטץ וואַרען וואָהל איינינע, וועלכע פֿערמוטהעטען, דאס רעגינא מיט מאקס דאָך פֿערהייראטעט זייא, דא זיא זיך ניעמאלס זאָ בענאהם, וויא איינע, דיא אין ווילדער עהע לעבט, אונד וויל זיא פֿאָן איהרעם מאננע נאך זאָ זעהר געליעבט, געעהרט אונד געשעטצט ווארדע; אבער נאכדעם מאקס זעלבסט געזאגט האט, דאס ער אונפֿערהייראטעט איזט, זאָ גלויבטע מאן איהם דאס.— זאָ זינד דיא מענשען! דעם געשטענדניססע איינער שולד גלויבט מאן עהער אלס דער בעטהייערונג איינער עהרליכקייט.

מאקס האט מיט זיינען פֿילאָזאָפֿישען ווערקען וועניג ערפֿאָלג געהאבט. פֿאָן דעם קליינען אָרטע לעוניטץ אוים וואָללטע דיא אויפֿקלערונג ניכט הערפֿאָרלייכטען. אין פּראג לאכטע מאן איבער איהן אונד זאגטע, ער איזט וויא איין לייכט-קעפֿער, דער דעם נאכטס אין איינעם איינענעם געבישע גלענצט, אבער בייא טאגעס-ליכט ווידער פֿערשווינדעט. נור אן דען גראָסארטיגען בעוועגונגען דעס יאהרעס 1848 האטטע זיך מאקס לעבהאַפֿט בעטהייליגט, ער וואָללטע נאך וויען רייזען, אום זיך דער דאָרטיגען רעוואָלוציאָן אנצושליעסען, דא ווארדע ער אבער פּלאָטצליך נאך פּראג אן דאס שטערבע-בעטט זיינעס אָנקעלס וואָלפֿזאָהן בערופֿען. —

אין פּראג אנגעקאָממען, פֿאנד ער אויך שאָן זיינען עלטערן ברודער ר׳ יעקב זאממט זיינעם זאָהנע שמואל אן דעם בעטטע דעס אָנקעלס.— דעם קראנקען וואר פֿיר איינען אויגענבליק בעססער, אלס ער זיינען געליעבטען נעפֿפֿען מאקס ערבליקטע— אונד ער זאגטע: „מיין ליעבער מאקס, שאַדע דאס איך דיעזעס שאָנסטע יאהר פֿערלאססע, עס איזט איין יאהר דער פֿרייהייט, אונד אויך וויר יודען זאָללטען עס ניכט אונבענוטצט פֿאָריבערגעהען לאססען. זיעהסט דוא דא דיינען ברודער ר׳ יעקב, ער וויים נאך ניכט, וואס יעטצט פֿאָרגעהט, אונד דאס וויר יעטצט איינע וועלטערשיטטערנדע בעוועגונג האבען; דאגעגען וויים ער גאנץ גענויא, ווען ער צו „שלישי" אויפֿרופֿען לאססען זאָלל. — יעקב, דוא געהאָרסט ניכט מעהר צו דיעזעם יאהר-הונדערט; אבער דוא מאקס ווירסט יעטצט איינען שאָנען ווירקונגס-קרייז האבען, דיר פֿערמאכע איך איינע מילליאָן אונד אכטמאל הונדערטטויזענד גולדען — וואס שווערסט דוא יעקב, דוא ציטטערסט יא פֿאָר אויפֿרעגונג! נון, דוא זאָללסט אויך ניכט לעער אויסגעהען, פֿיר דיך איזט דיא הייליגע תורה מעהר ווערטה אלס אללע שעטצע דער וועלט, פֿיר דיך פֿערמאכע איך דאהער איין גראָסעס, שאָן געשריעבענעס ספר תורה אונד איין פּאאר גראָסע תפילין, דיא דיינעם גראָס-פֿאטער געהאָרטען."

„„באָזע-וויכטע ווערדען אויך פֿאָר דען טהאָרען דער האללע ניכט בעססער! (ריעף יעטצט ר׳ יעקב, דער פֿאָר צאָרן מיט דען פֿיסען שטאמפֿפֿטע.) זעלבסט זיינע לעטצטען וואָרטע זינד פֿאָללער גאָטטעס-לעסטערונג! איין פֿלוך איבער דיעזעס געלד, אויף וועלכעם דער סאטאן זיטצט!""

מאקס זוכטע זיינען ברודער צו בעשוויכטיגען — אונד נאך איינער שטונדע וואר וואָלפֿזאָהן טאָדט!

דאס טעסטאמענט וואָלפֿזאָהנס וואר אין דען זיכערסטען הענדען, נעמליך ביים נאָטאר דער שטאדט — אונד מאקס וואר דער ערבע דעס אונגעהייערן פֿערמאָגענס.

ר׳ יעקב וואר קראנק פֿאָר אויפֿרעגונג. דארום האט ער זיך לאנגע יאהרע הינדורך פֿאָן זיינעם אָנקעל אללעס געפֿאללען לאססען, אום אם ענדע היעפֿאָן נאר ניכטס צו האבען! ער העטטע זיכער דעם טאָדטען אינס געזיכט געשפּיען אונד איינען שטאָס פֿערזעטצט, ווענן איהן ניכט מאקס היעפֿאָן אבגעהאלטען העטטע. ער וואָללטע אנפֿאנגס זיינען צאָרן געגען מאקס אויסלאססען, אבער ער דאכטע, ער מיססע זיך יעטצט מיט דיעזעם זיינעם יינגערן ברודער פֿערהאלטען, דא ער איהם דאָך פֿיעללייכט אוים גוטעם וויללען איינען טהייל דער צו גראָסען ערבשאַפֿט צוקאָממען לאססען ווערדע.

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

דער פֿיינד בעשטאנד דא אויס 3000 פֿוס-געגנערן, 300 רייטערן מיט 8 געבירגס-קאנאָנען. אונזערע ארמעע פֿערלאָר אין דיעזעם קאמפֿפֿע 10 מאָרטע אונד 5 פֿערוואונדעטע; אבער דיא פֿערלוסטע דעס פֿיינדעס זינד בעדייטענד. נאך דער שלאכט מוסטע איינע קליינע טירקישע ארמעע-אבטהיילונג, בעשטעהענד אויס 1 לייטנאנט אונד 56 סאָלדאטען זיך ערגעבען אונד דיא וואפֿפֿען שטרעקען. דיא איבריגען רעוואָלוציאָנערן צאָגען זיך נאך ליוונאָ צוריק.

פֿערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (דיא האָנוועד'ס אויף דעם קריעגס-פֿוס!) דער מיניסטער-פרעזידענט טיסאָ אונד דער האָנוועד-מיניסטער סענדע האבען זיך געסטערן אבענד נאך וויען בעגעבען, וואָ היינטע אונטער דעם פֿאָרזיטצע דעס קאָניגס איין וויכטיגער מיניסטער-ראטה אבגעהאלטען ווירד. וויא עס הייסט, איזט שאָן פֿאָרגעסטערן אויף אנאָרדנונג דעם קאָניגס איין טהייל דער האָנוועד'ס אויף דען קריעגס-פֿוס געשטעללט וואָרדען; דיא האָנוועדס מארשירען בלאָס ביז צור גרענצע צור פֿערטהיידיגונג דערזעלבען, דא דיא האָנוועדס אויסערהאלב דעם לאנדעס ניכט פֿערוועענדעט ווערדען דירפֿען.

* (אונזערע ארמעע אין דען טירקישען פראָווינצען.) ביז צום 12-טען אויגוסט וואָרען אונזערע ארמעען אין באָסניען אונד דער הערצעגאָווינא נור 52000 מאנן שטארק. נון שטעללט עס זיך יעטצט הערויס, דאס דיעזע אנצאהל צו וועניג איזט; עס ווערדען דאהער נייע ארמעען נאך דיעזען 2 טירקישען פראָווינצען געזענדעט, זאָ דאס בינגען אכט טאגען דיא אנצאהל אונזערער דאָרטיגען סאָלדאטען 100000 זיין ווירד.

* (פֿיר דיא מאָביליזירטען האנדלונגס-קאָממיס.) דער גראָס-בעטשקערעקער קראנקען-אונטערשטיטצונגס-פֿעראיין דער קויפֿמענישען יוגענד ריכטעטע איינען אויפֿרוף אן אללע קויפֿמענישען פֿעראיינע דעס לאנדעס. דיעזער לויטעט: דיא בעסטען קרעפֿטע דעס האנדעלס-שטאנדעס ווערדען דורך דיא יעטציגע מאָביליזירונג דעם פֿאטערלאנדע ענטצאָגען. דער יונגע קאָממי זאָוואָהל, וויא איך מאנכער פֿאמיליען-פֿאטער ווירד זיינער שטעללע פלאָטצליך פֿערלוסטיג. איהרע פֿאמיליען בלייבען אין קוממער אונד ביטטערער נאָטה צוריק. ווער ווירד פֿיר זיא זאָרגען? ווער איהרען שמערץ צו לינדערן זוכען? — דער שטאאט זאָרגט פֿיר זיינע אנגעשטעללטען, ער זיכערט איהנען איינען מעהרמאָנאטליכען געהאלט צו, אונד נאך גליקליכער ריקקעהר איהרען פֿריהערען פּאָסטען. דיא צוקונפֿט זיינער אנגעהאָריגען איזט דעמנאך געזיכערט אונד ניכט דער פֿערצווייפֿלונג פּרייז געגעבען. וויא אנדערס איזט דיעס אים פּריוואט-לעבען! דער יונגע קאָממי פֿערלאָסט אויף דען רוף דעס פֿאטערלאנדעס זיינען פּאָסטען, דיא זיינינגען זינד דער נאָטה אונד דעם עלענד פּרייז געגעבען; אונד ווער וויים, אָב ער, ווען ער דאס גליק האט, מיט גראָדען גליעדערן צוריקצוקאָממען, זיינען פֿריהערען פּאָסטען וויעדער אנטרעטען קאנן! איין געמיינזאָמער שריטט אללער פֿעראיינע ווערע נאך פֿערשטענדיגונג היריבער וואָהל זעהר אנגעצייגט, אונד איזט קוים צו בעצווייפֿעלן, דאס איינע איינגאבע ביי דען בעטרעפֿפֿענדען האנדעלס-קאממערן אָדער ביים האָהען מיניסטעריום דעס האנדעלס צור ערלאססונג איינער דיעסבעציגליכען פֿעראָרדנונג נור זעהר וואָהלטהעטיגע פֿאָלגען האבען ווירדע.

* (פֿיר דיא פֿאמיליען דער „מאָביליזירטען.") דער הויפּטשטעדטישע פֿעראיין האט אין זיינער היינטיגען זיטצונג בעראטהען, וואס מאן צור אונטערשטיטצונג פֿאָן פֿאמיליען דער מאָביליזירטען (דער צור ארמעע איינבערופֿענען סאָלדאטען) טהון זאָללטע. עס ווארדע ענדליך בעשלאָססען, זאממלונגס-באָגען, דיא פֿאָן דער בעהאָרדע גענעהמיגט ווערדען, אונטער דער בעפֿאָלקערונג דער הויפּטשטאדט הערומצושיקען אונד דיא געזאממעלטען בעטרעגע ניכט בלאָס אונטער דיא פֿאמיליען דער אויס דער הויפּטשטאדט מאָביליזירטען (צור ארמעע איינגעריקטען) זאָנדערן אויך אונטער דיא אויף דעם לאנדע צו פֿערטהיילען. עס פֿערשטעהט זיך פֿאָן זעלבסט, דאס נור זאָלכע זאממלונגס-באָגען פֿערוועענדעט ווערדען דירפֿען, דיא פֿאָן דער בעהאָרדע גענעהמיגט זינד. אויף אנטראג איינעס הערן שטעללטע זיך דער פֿעראיין זעלבסט מיט איינעם ביטראג פֿאָן 300 גולדען אן דיא שפּיטצע. ענדליך ווארדע אויך דער אנטראג געשטעללט, נאָטהיגענפֿאללס שפּיטאלס-רעקוויזיטען אנצושאפֿפֿען אונד פֿיר 20 בעטט-שטעללען זאָרגע צו טראגען.

* (דיא יודען אין באָסניען.) אין באָסניען זינד אללעם אין אללעם בייליפֿיג 5000 יודען אנזעסיג, וועלכע מייסטענס האנדעל טרייבען אונד שפּאניש רעדען. אלס דיא עסטעררייך-אונגארישען סאָלדאטען אין בראָאָד איינריקטען, פֿערשטעקטען זיך דיא מייסטען דער דאָרטיגען יודען נור דאהער, וויל זיא גלויבטען, דיא פֿרעמדען קאָממען אלס פֿיינדע, אָדער וויל זיא פֿירכטעטען, איהרע וואהרע פֿריינדליכע געזיננונג צו עסטעררייך אָפֿפֿען צו צייגען.

* (עמאנציפּאציאָן דער רוסישען יודען.) דער גענעראל-גובערנער פֿאָן פּאָלען, גראף קאָטצעביע, ווארדע פֿאָם קאיזער נאך פּעטערסבורג בערופֿען, דאמיט דיעזער איבער דיא אונלענגסט פֿאָרגעקאָממענען יודענהעטצען אין רוסיש-פּאָלען, דיא זיך זייטדעם דאָרט וויעדערהאָלען, בעריכט ערשטאטטע. נון קניפּפֿט מאן דיא האָפֿפֿנונג דאראן, דאס אין קורצער צייט אין קאיזערליכעס געזעטץ ווירדע ערלאססען ווערדען, דער דיא גלייכבערעכטיגונג אללער יודען אין רוסלאנד געזעטצליך אויסשפּריכט. אויך פֿאָן פּעטערסבורג אויס ווירד געמעלדעט, דאסס דאס מיניסטעריאום וואהרשיינליך אין פֿאָלגע דער פֿאָם בערלינער קאָנגרעס היעהער געלאנגטען אנדייטונגען איינע טהיילווייזע גלייכבערעכטיגונג דער יידישען אונטערטהאנען צו בעאנטראגען געדענקט. (זאָ לויטען דיא בעריכטע מעהרערער בלעטטער. וויר אונזערזייטס ערינגערן בלאָס דאראן, וויא אָפֿט שאָן דערלייא ערפֿרייליכע אנצייכען אין דיא אָפֿפֿענטליכקייט געדרונגען, אונד ליידער אימער וויעדער זיך אלס פֿריה- אָדער פֿעהל-געבורטען ערוויעזען האבען.)

* (דיא פּאריזער „כל ישראל חברים.") דער פֿעראיין „כל ישראל חברים", וועלכער דען צוועק האט, דיא יודען איבעראלל, וואָ זיא בעדרענגט ווערדען, צו שיטצען אונד פֿיר איהר רעכט ביי דען בעטרעפֿפֿענדען רעגירונגען איינצושטעהען, האט יעטצט אונטער דעם פֿאָרזיטצע דעם הערן אדאָלף קרעמיעה איהרע דרייצעהנטע גענעראל-פֿערזאממלונג אבגעהאלטען. אויס דעם רעכענשאפֿטס-בעריכטע, דער דא ערשטאטטעט ווארדע, איזט צו ערזעהען, דאס דיעזער פֿעראיין בערייטס איבער 20000 מיטגליעדער צעהלט. דער יידישע באראָן הירש האט דיעזעם פֿעראיינע איינע מילליאָן פֿראנקס געשפּענדעט. הערר אדאָלף קרעמיעה ערעפֿפֿנעטע דיעזע פֿערזאממלונג מיט איינער רעדע, אין וועלכער ער זאגטע: „איך אין דיעזעם יאהרע האט דאס יודענטהום איינע גראָסע עררונגענשאפֿט צו פֿערצייכנען, אויף דעם בערלינער קאָנגרעס ווארדע דיא יודענעמאנציפּאציאָן אים אָריענטע אויסגעשפּראָכען, אונד האָפֿפֿענטליך ווירד זיך רוסלאנד ניכט פֿאָן דער טירקייא בעשעמען לאססען. ווענן רוסלאנד זעלבסט אויף דעם קאָנגרעסע פֿיר דיא יודענעמאנציפּאציאָן אים אָריענטע שטיממטע, זאָ ווירד עס דאך אויך זיינע איינגענען דרייא מילליאָנען יידישען אונטערטהאנען ניכט מעהר זאָ וויא שקלא-

פֿאָלליעטאָן.

דאס פֿערשוואונדענע טעסטאמענט.

(5-טע פֿאָרטזעטצונג.)

„איך העטטע נור דאנן דיעזען מאקס פֿעראכטעט אונד פֿערשטאָסען (זאגטע וואָלפֿזאָהן), ווען ער איבערהויפּט געהייראטעט אונד בעזאָנדערס נאָר דיא טאָכטער איינעס ליבעריס; וועהע איהם, ווען איך פֿאָן זיינער הייראטה עטוואס ערפֿאהרען זאָללטע; האט ער מיר דאך זיין וואָרט געגעבען, דאס ער ניעמאלס . . . דאך וואָצו דיעזע אומזאָנסטיגע אויפֿרעגונג? — פֿיר יעטצט וויל איך איהן זאָנאר אונטערשטיטצען. ער קאָננטע אין יענער איינזאמען אונד דאך זאָ שאָנען געגענד פֿיעלע ווערקע צור אויפֿקלערונג דעס יודענטהומס שרייבען!"

וויא ניעדערגעדראָנגען ענטפֿערנטע זיך ר' יעקב פֿאָם הויזע זיינעס אָנקעלס מיט דעם וואונשע, זיינעם אָנקעלס באלד לאָז ווערדען אונד זיינען רייכטהום רעכט באלד ערבען צו קאָננען, דאמיט ער וועניגסטענס מיט דיעזעם געלדע דאס גוט מאכען קאָננע, וואס דעססען בעזיטצער פֿערדאָרבען. — ערסט דרויסען האטטע ער אויסגעשפּיען פֿאָר איינעם זאָלכען מאננע, דער זאָ אונרעליגיאָז אונד אונזיטטליך איזט. וועלכע מאָראלישע פֿערקאָממענהייט געהאָרט דאצו, אום זיך נאך דאריבער צו פֿרייען, ווען דער ברודער-זאָהן מיט איינעם פֿרויענצימער אין פֿערבאָטענעם פֿערהעלטניססע לעבט! דאס זאָלל אלזאָ דיא אויפֿקלערונג זיין! דאס איזט דער פֿרייזין, דער דיא אונזיטטליכקייט דולדעט! — זאָ דאכטע זיך ר' יעקב ערסט דרויסען; אבער אין געגענוואַרט זיינעס אָנקעלס האטטע ער ניכט דען מוטה, איהם דיעזע וואהרהייט איננס געזיכט צו זאגען, וויל ער זיך ניכט אום דיא רייכע ערבשאפֿט בריינגען וואָללטע — אונד דאס וואר זיינע זינדע!

דא וואר רעגינא פֿיעל עהרליכער. זיא דיענגטע איהרען מאנן דאצו, ליעבער אויף דיא רייכע ערבשאפֿט צו פֿערציכטען, אום אויך פֿאָר דער וועלט ריין דאשטעהען צו קאָננען. אבער מאקס פֿירכטעטע, מאן ווערדע זיינע הייראטה ביי דער בעהאָרדע אנצייגען אונד ווינשטע דורכאויס דיא געהיים-האלטונג. דאס איינציגע שריפֿטשטיק, וועלכעס צייגניס איבער זיינע הייראטה אבלעגטע, וואר דיא „כתובה" (הייראטס-קאָנטראקט); דיעזע כתובה האטטע ער אבער זאָ פֿערשטעקט, דאס זיא זעלבסט זיינע פֿרויא ניכט פֿינדען קאָננטע, וויל ער פֿירכטעטע, זיא ווערדע דיאזעלבע דאך וועניגסטענס איהרעם פֿאטער צייגען. —

דיא גוטע פֿרויא האטטע אויך אין איהרעם נייען וואָהנ-אָרטע לעזיגין פֿיעל אויסצושטעהען, זיא וואר דאָרט פֿאָן דען וועניגען איינוואָהנערן אלס פֿערוואָרפֿענעס פֿרויענצימער פֿעראכטעט. טראָטצדעם זיא רייך אונד זעהר וואָהלטהעטיג וואר. אבער דיא ליעבע איהרעס מאננעס ענטשעדיגטע זיא פֿיר דיא אויסוואָרטיגען ליידען. יע מעהר זיא פֿאָן דער אויסען-וועלט פֿעראכטעט וואר, דעסטאָ מעהר ליעבטע זיא איהר מאנן אונד ערפֿיללטע אללע איהרע וואונשע, אונד זיא פֿינטע זיך אין איהר שיקזאל, אונד וואר באלד געטראָסטעט.

מאקס האטטע זיינע וואָהנונג גאנין הערשאפֿטליך איינגעריכטעט, אללעס וואר אויף דאס גלענצענדסטע מאָבלירט, ער האטטע דיא שאָנסטען עקוויפּאשען אונד קאלעשען מיט דען טהייערסטען פֿפֿערדען, זיינע פֿרויא האטטע דיא שאָנסטען קליידער אונד דיא טהייערסטען שמוק-געגענשטענדע. מאקס וואָללטע מיט דיעזעם רייכטהום אונד פּוטץ זיינע פֿרויא בעטייבען אונד בערוישען, דאמיט זיא ניכט פֿאָרטוועהרענד אן דיא ליידען איהרעם פֿאטערס דענקע. מאן זענדעטע בעדייטענדע געלד-סוממען אן רעגינא'ס פֿאטער נאך קאָלין; אבער דיעזער בראווע ארמע ר' משה ליעבער וואָרף דאס געלד אימער פֿאָן זיך, אינדעם ער זאגטע: פֿאָן דער שאנדע מיינער טאָכטער וויל איך ניכט לעבען! —

דען הערטעסטען אונד ביטטערסטען קאמפֿף האטטע רעגינא צו בעשטעהען, אלס זיא איינמאל איהר פֿאטער בעזוכטע אונד זיך איהר וויינענד צו פֿיסען וואָרף מיט דער ביטטע, זיא מאָגע איהרען גלענצענדען רייכטהום אונד איהרען אונזיטטליכען מאנן שטעהען לאססען, אונד צו איהם וויעדער צוריקקעהרען. — זיא וואר בערייטס שוואנגער, אונד שאָן וואָללטע זיא איהרעם פֿאטער דיא וואהרהייט געשטעהען; אבער דא קאם עבען מאקס, דער דיעזעס געשטענדניס פֿערהינדערטע. דער אונגליקליכע פֿאטער ענטפֿערנטע זיך מיט דען וואָרטען: „איך שווערע עס אייך צו, אייער ענדע ווירד איין זעהר טרויריגעס זיין! אייערע קינדער, דיא איהר ערציינגען ווערדעט, ווילל איך ניכט פֿערפֿלוכען, זיא ערבען ליידער איין פֿערברעכען, דאס ניכט זיא, זאָנדערן איהרע עלטערן בעגאנגען, זיא ווערדען אָהנעהין דען שאנד-נאמען „ממזרים" פֿיהרען, וועלכע שאנדע זיא אונשולדיג טראגען, דא דאך דיא שולד נור איהרע עלטערן טריפֿפֿט! דיעזען קינדערן מאָגע גאָטט העלפֿען, זאָ באלד זיא זיך זעלבסט ריינינגען ווערדען!"